

Пачатковае навучанне: сям'я, дзіцячы сад, школа

Ларыёнава І. В., настаўніца пачатковых класаў Пінкавіцкай сярэдняй школы імя Якуба Коласа Пінскага раёна Брэсцкай вобласці

Лік 16

Матэматыка. I клас

Мэта: пазнаёміць вучняў з утварэннем, абазначэннем і дзесятковым складам ліку 16.

Задачы:

- практыкаваць складанне і адніманне на аснове дзесятковага складу ліку 16;
- садзейнічаць адпрацоўцы вусных прыёмаў складання і аднімання лікаў пры рашэнні прыкладаў і задач;
- фарміраваць уменне называць лікі ў парадку павелічэння да 16 і ў парадку памяшэння ад 16;
- адпрацоўваць навыкі складання задачы і чытання схем;
- спрыяць развіццю ўвагі, аналітычнага мыслення;
- стварыць умовы для выхавання цікавасці да ўрокаў матэматыкі, маральных якасцей: дабрыні, клапацілівых адносін да сваіх сяброў.

Тып урока: урок вивучэння новага матэрыялу.

Абсталяванне: «Чароўная кніга», геаметрычныя наборы, карта маршруту, аўдыязапіс гукаў лесу з музыкай, ілюстрацыі герояў казкі «Калабок», веер лічбаў, карткі-білеты, рознакаляровыя літары і лічбы, схемы задач, дзесятковы абак ліку 16, відэаролік для фізкультхвілінкі, гадзіннік, знак «чароўныя рукі».

I. Арганізацыйна-матывацыйны этап.

— Добры дзень! Я рада ўсіх вітаць у нашым класе. Але перш чым мы пачнём урок, я хачу вызначыць настрой у нашым класе пры дапамозе «Чароўнай кнігі». Я падыду да парты, вы пакладзяце рукі на кнігу, а яна вызначыць, якія вучні сядзяць за партай.

Настаўнік падыходзіць да кожнай парты.

— За гэтай партай вучні ... (старанныя, ветлівыя, адказныя, уважлівыя, выхаваныя, настойлівыя, добразычлівыя, працавітыя, радасныя, добрыя, кемлівыя, цікаўныя)!

— Ці праўду нам расказала кніга? А цяпер усміхніцеся адзін аднаму. Вось у такім добрым настроі пачнём наш урок — урок матэматыкі.

II. Актualізацыя ведаў. Вуснае лічэнне.

1) Гульня «Знайдзі пару».

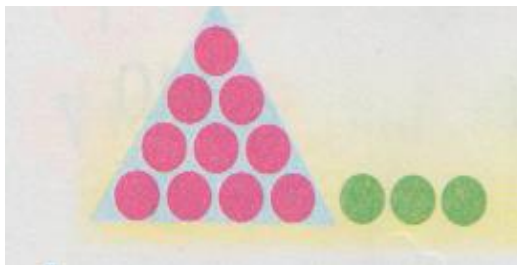
— Кніга запрашае вас у матэматычную казку. А каб даведацца, у якую казку мы адпраўляемся, трэба выканаць заданне. У вас на партах ляжаць карткі з лікамі і лічбамі. Гэта адказы на мае пытанні. У каго адказ, той падыходзіць да дошкі і прымацоўвае літару.

1. Пакажыце найбольшы адназначны лік. (9 – К.)

2. Колькі часу паказвае гадзіннік? (11 г. – Л.)

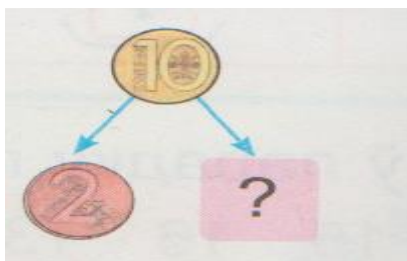
3. Які лік паказаны на схеме? (13 – А.)

4. Што за лік, у якім 1 дзясятка і 4 адзінкі? (14 – А.)

5. Які лік трэба дадаць да дзясятка, каб атрымалася 15? (5 – К.)

6. Колькі капеек не хапае? (8 – О.)

7. У якім ліку 15 адзінак? (15 – Б.)

— Літары на дошцы размясціце па колерах вясёлкі. Якое слова атрымаецца?

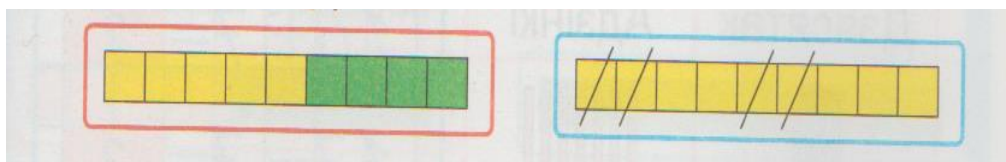
К	А	Л	А	Б	О	К
9	14	11	13	15	8	5

— Якая казка атрымалася? (Калабок.)

— А вось і Калабок да нас завітаў. Ён запрашае вас у падарожжа па казачным лесе, а для гэтага вы павінны скласці задачы па схемах.

2) Работа з падручнікам.

№ 5, с. 21.

Пачатковае навучанне: сям'я, дзіцячы сад, школа

— Уважліва паглядзіце на схему ў чырвонай рамачцы. Складзіце задачу. (*На кармушцы сядзела 5 снегіроў, потым прыляцела яшчэ 4 сінічкі. Колькі птушак стала на кармушцы?*)

— Як мы можам дапамагчы птушкам зімой?

— Складзіце задачу па другой схеме. (*Бабуля купіла 9 цукерак. 4 цукеркі яна аддала ўнукам. Колькі цукерак засталася ў бабулі?*)

— Чым адрозніваюцца задачы? (*Знакам дзеяння.*)

— Вельмі добра справіліся з заданнем Калабка, таму ляцім з ім у падарожжа. Успомніце, чым скончылася казка «Калабок». (*Ліса з'ела Калабка.*)

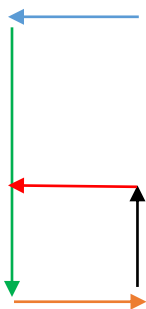
— Казка у нас будзе незвычайная. Паляцім у казачную краіну на дыване-самалёце.

Мы павінны з вамі дапамагчы Калабку, как яго ніхто са звяроў не з'еў. Адпраўляемся ў дарогу...

3) Графічны дыктант «Маршрут падарожжа».

— Стоп! Каб адправіцца ў падарожжа, трэба скласці маршрут — карту для Калабка. У вас на парце ляжыць жоўты ліст паперы, на якім вы бачыце кропку. Пачынаем рухацца ад кропкі (вучні праводзяць стрэлкі па клетках): адна клетка ўлева, дзве клеткі ўніз, адна клетка ўправа, адна клетка ўверх, адна клетка ўлева.

Паглядзіце на дошку, параўнайце свой маршрут з маршрутам на дошцы. Вось вы і падрыхтавалі карту нашага падарожжа. А жоўтая картка, гэта ваш білет на дыван-самалёт.

Пачатковае навучанне: сям'я, дзіцячы сад, школа

— На якую лічбу падобна карта маршрута? (*На лічбу 6.*)

III. Паведамленне тэмы і мэт урока.

Праблемнае пытанне на аснове дадання дзясяткаў да лікаў.

— Павялічце лік дзесяць на гэты лік? Які выраз атрымаецца? ($10 + 6$.)

— Колькі атрымаецца? (16 .)

— Малайцы! Вось вы з дапамогай карты і даведаліся, што сёння на ўроку вы пазнаёміцеся з новым лікам 16.

— З якіх лічбаў складаецца лік 16? (1 і 6 .)

— Ахарактарызуйце лік 16. (*Ён двухзначны, складаецца з лічбаў 1 і 6, у ім 1 дзясятка, 6 адзінак або 16 адзінак.*)

Хвілінка чыстапісання.

— Давайце ўспомнім, як правільна запісваць у сшытках двухзначныя лікі. (*У кожную клетку, спачатку пішам лічбу дзясяткаў, потым лічбу адзінак.*)

— Адкрыце свае рабочыя сшыткі на старонцы 11. Сядзьце роўненька і прапішыце лік 16. Спачатку па кропках абводзім, а затым самастойна да канца радка прапісваем. Стараемся пісаць акуратна.

— Напісалі? Ацаніце акуратнасць напісанага на лінеечцы поспехаў.

Фізкультхвілінка.

— Ну што, адпраўляемся ў казачны лес з Калабком. Давайце сядзем на наш дыван-самалёт і паляцім. Паўтарайце за мной словы:

На дыван мы прыселі

І ў казку паляцелі.

Дзеці ўстаюць, закрываюць вочы і імітуюць рукамі палёт.

— Паглядзіце на мультыборд. Паглядзіце, у які прыгожы казачны лес мы прыязмліліся. (Ціха іграе музыка з гукамі леса.)

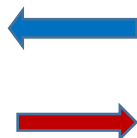
Пачатковае навучанне: сям'я, дзіцячы сад, школа

— Чуеце, як спявае казачны вецер? Давайце паспяваем разам з ім. Для гэтага зробім удых і на выдых раам прамовім «ш-ш-ш-ш». Ад моцнага ветру гойдаюцца дрэвы, кусты, трава (імітуем дрэвы, кусты і траву). Вецер патрывожыў жука. Жук абурана загудзеў «ж-ж-ж-ж-». Давайце прысядзем на казачнай палянцы. Глядзім на маршрут па стрэлках, да каго ён нас прывёў. *(Да Бабы і Дзеда.)*

IV. Этап вывучэння новага матэрыялу.

— Дзед і Баба прапануюць нам адкрыць падручнік на старонцы 20 і больш даведацца пра лік 16.

— Паглядзіце на лінейку лікаў. Як утварыць лік 16 па чырвонай стрэлачцы? *(15 павялічыць на 1.)*

— Які выраз складзём па сіняй стрэлачцы? *(16 паменшыць на 1.)*

Работа ў пары.

— Вазьміце свае геаметрычныя наборы. Спачатку пакладзіце 1 дзясятак квадратаў, да іх дадайце ў другім радзе яшчэ 6 прамавугольнікаў. Колькі ўсяго фігур атрымалася? *(16.)*

— Як прачытаць па другому лік 16? *(1 дзясятак і 6 адзінак.)*

— Як вы атрымалі 16? *(10 + 6.)*

— Паглядзіце на абак на дошцы. Пакажыце, дзе размясцім 1 дзясятак, а дзе 6 адзінак.

Дзяс.	Адз.
1	6

— Дзед і Баба просяць вас дапамагчы ім рашыць прыклады. Яны старэнькія сталі і забылі, як правільна рашаць прыклады. Дапаможам ім?

V. Замацаванне ўменняў і навыкаў.

1) Работа з падручнікам.

№ 1, с. 20, рашыць прыклады.

— Вы павінны прачытаць выраз, не называючы знакаў $+$ і $-$, на вееры лічбаў паказаць адказ.

$$6 - 1 = 5 \text{ (ад шасці адняць 5, атрымаецца 5)}$$

$$16 - 1 = 15 \text{ (16 паменшыць на 1, атрымаецца 15)}$$

$$16 - 10 = 6 \text{ (ад 16 адняць дзясятка, застаецца 6 адзінак)}$$

$$16 - 6 = 10 \quad 10 + 4 = 14$$

$$16 + 0 = 16 \quad 15 - 10 = 5$$

$$10 + 6 = 16 \quad 13 - 3 = 10$$

— Малайцы, вельмі хутка справіліся з заданнем. Дзед і Баба з лёгкасцю адпускаюць з вамі Калабка. Ведаюць, што з вамі яму будзе цікава і спакойна. Глядзіце на карту і рухаемся далей.

На дыван мы прыселі

І ў казку паляцелі.

— Куды мы прыляелі? (*Да Лісы.*) Мы ведаем, што Ліса з'ела калабка. Давайце дапаможам Калабку перахітрыць Лісу. Ліса падрыхтавала для вас заданні.

2) Работа ў пары з рабочым сшыткам.

№ 2, с. 11.

— Паглядзіце, што нам патрэбна зрабіць. (*Уставіць прапушчаныя лікі ў клеткі.*)

— Процуем самастойна ў пары. Хто справіцца, паднімаем «чароўныя рукі».

— Давайце па радах разам адкажам, якія лікі мы ўставілі.

$$10 + \boxed{6} = 16 \quad 16 - \boxed{6} = 10 \quad 16 - \boxed{10} = 6 \quad \boxed{10} + 6 = 16$$

Пачатковае навучанне: сям'я, дзіцячы сад, школа

— Ох, якія вы спрытныя. Ліса вельмі здзіўлена. Яшчэ прапануе вам адно заданне.

3) Работа з падручнікам.

№ 2, с. 20, назваць лік.

— Чытаем дзесятковы склад ліку ў прамавугольніках. Хлопчыкі разам называюць лікі ў зялёных прамавугольніках, а дзяўчынкі — у чырвоных. Будзьце вельмі ўважлівыя, не памыліцеся.

— Якія вы старанныя і надзейныя! Вельмі проста справіліся з заданнем. Ліса вельмі хоча пасябраваць с Калабком і вамі. Паверым ей?

Фізкультхвілінка (вучні паўтараюць дзеянні дзяцей на відэароліку).

— Вы вельмі добра папрацавалі, прапаную адпачыць. Усталі ўсе. Глядзім на мультыборд і паўтараем за дзецьмі.

— Пра што спявалі дзеці? Пра сяброў! Мы павінны з вамі ведаць, што сяброў трэба берагчы, дапамагаць ім.

— Ах, Ліса хоча падарыць на памяць Калабку свой гадзіннік, але Калабок зусім не ўмее вызначаць час. Навучым яго?

4) Работа з рабочым сшыткам.

№ 3, вызначэнне часу па гадзінніку.

— Падкажыце Калабку, колькі часу паказвае першы гадзіннік. (5 гадзін.)

— Пакажыце гэта час і на нашым гадзінніку.

— Як вы вызначылі? (Маленькая стрэлка паказвае час, а вялікая мінуты.)

— А зараз Ліса гаворыць, што прайшло 4 гадзіны. Колькі часу стала? Пакажыце гэта на нашым гадзінніку? (Стала 9 гадзін.)

— Дамалюйце стрэлкі на другім гадзінніку.

— Глядзім на наступныя гадзіннікі. Першы гадзіннік не паказвае час, але ведаем, што прайшло 3 гадзіны і стала 8 гадзін. Як даведаемся, колькі было? ($8 - 3 = 5$.)

Пачатковае навучанне: сям'я, дзіцячы сад, школа

— Ацаніце сваю працу на лінеечцы. Разумелі ці не, як вызначыць час.

— Ой, Ліса задаволеная, што ў яе з'явілася столькі сяброў-памочнікаў. Але нам пара рухацца далей. Закрываем вочы і ляцім...

На дыван мы прыселі

І ў казку паляцелі.

5) Работа з падручнікам.

№ 3, рашыць задачу.

— Глядзіце, хто нас запрашае ў госці: Заяц, Воўк і Мядзведзь. Гэтыя звяры ў нашай казцы сябруюць, не сварацца, дапамагаюць адзін аднаму. Яны хочуць зварыць грыбны суп, але не ведаюць, колькі грыбоў у суп пакласці, і просяць нашай дапамогі. А каб дапамагчы, давайце рашым задачу. Дзе адказ задачы і падкажа нам, колькі грыбоў патрэбна пакласці зьярам у суп.

Аналіз задачы.

— Колькі грыбоў хлопчыкі знайшлі? (16.)

— Колькі грыбоў мама паклала ў суп? (6.)

— Якое пытанне ў задачы? (*Колькі грыбоў засталася?*)

— Якім дзеяннем будзем рашаць задачу? (*Адніманнем.*)

— Чаму? (*Зварылі і стала мени, чым было.*)

— Назавіце рашэнне задачы. ($16 - 6 = 10.$)

— Які адказ задачы? (*Адказ: засталася 10 грыбоў.*)

— Значыць колькі грыбоў зьяры пакладуць у суп? (10.)

— А пакуль Мядзведзь будзе варыць грыбны суп, якім ім хочацца пачаставаць Калабка, давайце з вамі рашым задачу ад Божай кароўкі.

6) Работа з падручнікам.

С. 21, скласці і рашыць задачу па кароткаму запісу.

— Складзіце задачу па малюнку.

Аналіз задачы.

Пачатковае навучанне: сям'я, дзіцячы сад, школа

— Колькі чырвоных рыбак?

— Колькі жоўтых?

— Што абазначае фігурная дужка? (*Усяго.*)

— Назавіце пытанне задачы. (*Колькі ўсяго рыбак у акварыуме.*)

— Як будзем рашаць задачу? Якім дзеяннем? (*Складаннем.*)

— Чаму? (*Усяго — значыць разам.*)

— Назавіце рашэнне задачы. ($10 + 4 = 14.$)

— Колькі ўсяго рыбак было? (*Адказ: 14 рыбак плавае ў акварыуме.*)

Запіс рашэння і адказу задачы ў шшытку на с. 11.

— Паглядзіце на схему задачы ў шшытку. Што мы павінны зрабіць?
(*Дамаляваць 4 квадраты знізу.*)

— Вось Мядзведзь зварыў суп з грыбоў. Пакуль Калабок трошкі падсілкуецца, Заяц хоча праверыць, як вы ўмеце думаць і разважаць.

7) Работа з рабочым шшыткам.

№ 4, знайсці заканамернасць.

— Паглядзіце на фігуры. Назавіце іх.

— Працягніце рад. Як вы думаеце, якая заканамернасць схавалася? (*Па форме паўтараюцца трохвугольнік, квадрат і прамавугольнік, па колеры — блакітны і белы.*)

— Што дамалюем пасля белага прамавугольніка? (*Блакітны трохвугольнік, белы квадрат і блакітны прамавугольнік.*)

— Вазьміце рознакаляровыя алоўкі і працягніце рад.

VI. Падвядзенне вынікаў урока.

— Воўк таксама падрыхтаваў для вас заданне. АЁн добры ў нашай казцы, а не злы. І прапануе пагуляць ў гульнію «Так ці не».

Калі так — лепіце Калабка, калі не — паднімаеце плечыкі.

Пачатковае навучанне: сям'я, дзіцячы сад, школа

1. 16 — гэта 1 дзясятка і 6 адзінак? (Так.)
2. 10 капеек — гэта 2 капейкі і 7? (Не.)
3. 16 — адназначны лік? (Не.)
4. Калабка Ліса з'ела? (Не.)
5. Вучні добра працавалі на ўроку? (Так.)
6. Маленькая стрэлка паказвае, колькі гадзін? (Так.)
7. Мы абрадавалі Калабка? (Так.)

— Якія вы кемлівыя і старанныя вучні! Воўк, Мядзведзь і Заяц раяць вам заўсёды быць дружнымі і стараннымі, бо сябар — вялікі скарб чалавека. А Калабок прапануе нам ляцець далей...

Разам дружна працавалі,
Калабку дапамагалі.

VII. Рэфлексія.

— Калабок вярнуўся дадому да Бабы і Дзеда. Вельмі рады старыя, што вы ім вярнулі Калабка, і хочуць вас пачаставаць маленькімі калабкамі, на якіх вы пакажаце свой настрой на ўроку. Калі вам было лёгка і зразумела, пакажыце ўсмешку, а калі штосьці не атрымалася ў вас, то пастаўце ўсмешку-рысачку. А вось сумную ўсмешку мы не пакажам, так як мы вельмі задаволены, што Калабок склаў такую казку, у якой ўсе звяры сталі яго сябрамі.

Звяры дружна пажываюць,
Вас у гасці запрашаюць.
Дзякуюць за дапамогу,
Клічуць вас ізноў у дарогу.

— Пакажыце мне сваіх Калабкоў.

— Якія вы малайцы! Справіліся з заданнямі казачных герояў. Дапамаглі Калабку пасябраваць з Лісой і зноў вярнуцца дадому. А мы вяртаемся ў нашу школу. Сядаем на дыван-самалёт...

Пачатковае навучанне: сям'я, дзіцячы сад, школа

Разам дружна працавалі,
Калабку дапамагалі.

— Вось і скончылася наша падарожжа. Ідзіце адпачываць і не забывайце, чаму навучылі нас казачныя героі.